

Andrea Valør

Hindringer for barns medvirkning i barneverntjenesten

Obstacles for child participation in the child welfare

Bacheloroppgave i Barnevern

Veileder: Roar Sundby

Mai 2020

Andrea Valør

Hindringer for barns medvirkning i barneverntjenesten

Obstacles for child participation in the child welfare

Bacheloroppgave i Barnevern
Veileder: Roar Sundby
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

I denne oppgaven har jeg benyttet meg av en litteraturstudie for å undersøke hindringer for barnets medvirkning i barnevernets beslutningsprosesser. Organisasjonen ble identifisert som en potensiell hindring for barnets medvirkning. Spesialiserte team for ulike deler av arbeidsprosessen ser ut til å gjøre det vanskelig å etablere nødvendige relasjoner for at barn og unge skal kunne uttale seg. Barnevernsarbeiderens holdninger til medvirkning ble også trukket frem som en potensiell hindring. Innenfor dette ligger blant annet barnevernsarbeiderens tanke om at medvirkning ikke er nødvendig på grunn av begrenset handlingsvalg i beslutninger, at barnet kan ta skade av å delta, skjønnsutøvelse og tolkninger av loven, samt om barnevernsarbeideren tror medvirkning handler om at barnet skal bli lyttet til, eller få viljen sin. Kompetanse innenfor kommunikasjon med barn ble også trukket fram som en hindring for medvirkning. Avslutningsvis konkluderte jeg med at kompetanseheving i den kommunale barneverntjenesten er aktuelt i dagens samfunn, også innenfor medvirkning. Kompetansehevingen ser ut til å være viktig da det finnes mange hindringer for at medvirkning kan utføres godt nok i realiteten. Det kan med andre ord være et behov for større fokus på hva som ligger i ordet medvirkning og hvordan barnevernsarbeidere kan legge til rette for det.

Summary

In this thesis, I will use a literature study to examine challenges for participation in the child welfare decision-making process. The organization was identified as a potential obstacle for participation. Specialized teams in the process of the case can seem to make it hard to establish necessary relations with the social worker. The social worker's view of participation was also highlighted as a potential challenge for participation. These include the social workers view of participation as unnecessary, thoughts that participation can be harmful for the child, how the social worker view the law, and whether the child welfare worker emphasizes the process of participation or the final outcome. Another challenge seemed to be difficulties in the communication with children. At the end of this paper I reflect that the increased focus on child's rights and focus on participation in the Norwegian child welfare is necessary, when it seems to be a number of challenges for participation in the child welfare decision-making process.

INNHold

1. Innledning.....	4
1.1 Forforståelse.....	4
1.2 Problemstilling.....	4
1.3 Avgrensning.....	5
1.4 Begrepsavklaring.....	5
1.4.1 Barn og unge.....	5
1.4.2 Medvirkning, deltakelse, samarbeid.....	5
1.4.3 Barnevernsarbeider.....	6
1.4.4 Beslutningsprosesser.....	6
1.5 Oppgavens oppbygging.....	6
2 Teoribakgrunn.....	6
2.1 Barnevernets beslutninger.....	7
2.1.1 Kompleksiteter i barnevernets beslutninger.....	7
2.2 Juridisk perspektiv på barns medvirkning.....	7
2.2.1 Medvirkningsbegreper og forståelse.....	10
2.2.2 Barnevernsreform og kompetanseheving.....	10
2.3. Organisasjon.....	11
2.3.1 Organisasjonsstruktur.....	11
2.4. Barnevernets mandat og arbeidsoppgaver.....	12
2.4.1 Barnevernets kompetansebehov.....	12
2.5 Barneperspektivet.....	13
2.5.1 Det nye synet på barnet.....	14
2.6 Forandringsfabrikken.....	14
2.7 Etiske retningslinjer.....	15
3 Metode.....	16
3.1 Inkludering og ekskludering av litteratur til oppgaven.....	16
3.2 Kildekritikk.....	17
4. Funn og drøfting.....	17
4.1 Medvirkning fra barnets perspektiv.....	18
4.2 Organisering av barneverntjenesten som hindring for barnets medvirkning.....	19
4.2.1 Antall møter med barnet.....	20
4.3 Kompetanse og kompetanseheving.....	21
4.3 Barnevernsarbeiderens holdninger som hindring.....	23
4.3.1 Beskyttelse.....	24
4.3.2 Skjønnsutøvelse og tolkning.....	26
4.3.3 Erfaring.....	27
5. Avslutning.....	27
7. Litteraturliste.....	30

«Medvirkning er å bli hørt, det er å delta i viktige beslutninger, og det er å bli tatt på alvor. Å medvirke betyr at man får innflytelse på prioriteringer og beslutninger som kan ha konsekvenser for en selv, men også for andre mennesker som kan ha andre ønsker og interesser» (Landsforeningen for barnevernsbarn, 2019a).

1. INNLEDNING

Noe av det første som møtte meg da jeg begynte bachelorutdanningen i barnevern var et foredrag holdt av forandringsfabrikken. Ungdommer og unge voksne delte sine historier om møte med barnevernet på godt og vondt. Dette foredraget inspirerte og engasjerte meg til å fortsette studieløpet, men det var også min begynnelse på å forstå viktigheten av barns rett til medvirkning.

I de etterfulgte årene jeg har studert barnevernspedagogikk har barns rett til medvirkning vært et gjennomgående og viktig tema. I nesten hvert emne på studiet har viktigheten av barns rett til medvirkning blitt fremhevet og poengtert. Til tross for dette erfarte jeg i min praksisperiode i barneverntjenesten at idealbildet jeg hadde av barns rett til medvirkning var vanskeligere å gjennomføre enn hva jeg hadde forestilt meg. Barnet uttalte seg ikke så tydelig som jeg hadde sett for meg, og jeg ble usikker på i hvilken grad jeg skulle vektlegge barnets utsagn i beslutningene. Denne opplevelsen fikk meg til å reflektere over hva som gjorde at jeg opplevde medvirkning som vanskelig. Tankene bak dette var det som inspirerte meg til valg av tema i denne oppgaven.

1.1 FORFORSTÅELSE

Min forforståelse er i stor grad basert på min egen erfaring etter praksisperioden i barneverntjenesten, men det er også mulig at jeg har blitt påvirket av medstudenter, media og ulike forelesere. Jeg tror barns rett til medvirkning er et viktig tema for de aller fleste ansatte i barnevernet og at det i stor grad jobbes for å oppnå idealet om at barnet skal kunne delta mest mulig i avgjørelser som omhandler det. På samme tid tror jeg organisatoriske faktorer som tid og økonomi spiller en stor rolle for hvordan barns rett til medvirkning fungerer i praksis. I min praksisperiode erfarte jeg at de ansatte i barnevernet hadde en stor mengde saker, som etter min mening resulterte i en for stor arbeidsmengde per ansatt, og igjen lite tid til å bygge opp relasjoner til barn slik at de utviklet trygghet nok til å dele sannheten av sin situasjon.

1.2 PROBLEMSTILLING

Jeg har valgt problemstillingen «Hvilke hindringer kan barnets medvirkning møte i barneverntjenestens beslutningsprosesser?». Valget om problemstilling er tatt på bakgrunn av at jeg er interessert i å se hvilke hindringer barns rett til medvirkning kan møte i praksis. Ved å være mer bevisst hindringene kan man mulig søke løsninger, og dermed øke kvaliteten i barnevernsfaglige beslutninger.

1.3 AVGRENSNING

Barns medvirkning er et viktig begrep innenfor det barnevernsfaglige feltet. Denne oppgaven vil være basert på hindringer for barnets medvirkning i barneverntjenestens beslutningsprosesser, som vil si at oppgaven tar utgangspunkt i barnets medvirkning i kommunale barneverntjenesten i Norge.

Den kommunale barneverntjenesten tar i utgangspunkt avgjørelser for barn mellom 0 til 18 år. Barnets rett til medvirkning vil derfor i denne oppgaven handle om barn i denne aldersgruppen. Til tross for at dette utgjør en stor aldersforskjell mellom de yngste og de eldre barna ønsker jeg allikevel å se på hindringene i et større og helhetlig bilde.

1.4 BEGREPSAVKLARING

I denne litteraturstudien benytter jeg meg av noen begreper jeg ønsker å gjøre rede for. Jeg velger å gjøre dette for at teksten skal bli lettere å forstå.

1.4.1 BARN OG UNGE

Barn og unge benyttes i denne oppgaven for barn i aldersgruppen 0-18 år. Dette gjøres for at begrepet skal samsvare med avgrensningen i oppgaven. Begreper som barn, eller ungdom hadde derfor kunne gjort oppgaven mindre oversiktlig.

1.4.2 MEDVIRKNING, DELTAKELSE, SAMARBEID

Begrepet medvirkning benyttes aktivt gjennom hele oppgaven, og gjøres mer tilstrekkelig rede for i kapittel to. I kapittel tre vil begrepet «samarbeid» bli brukt i beskrivelser fra barn og unge. Dette gjøres på bakgrunn av at de selv har valgt å omgjøre medvirknings begrepet, og for at det skal samsvare mest mulig med deres formidlingsønske.

1.4.3 BARNEVERN SARBEIDER

I oppgaven benyttes begrepet «barnevernsarbeider» om ansatte i den kommunale barneverntjenesten. Dette kan være mennesker med ulik fagbakgrunn.

1.4.4 BESLUTNINGSPROSESSER

Beslutningsprosess vil i denne oppgaven omhandle hele prosessen i en beslutningstaking.

1.5 OPPGAVENS OPPBYGGING

Oppgaven består av totalt seks kapittel. Det første kapitlet er en innledning hvor jeg presenterer problemstillingen min og hvorfor jeg har valgt den. Jeg gjør også rede for for forståelsen jeg har av problemstillingen før jeg begynner å arbeide med oppgaven. Avgrensning og klargjøring av ulike begreper som blir brukt i oppgaven presenteres også i dette kapitlet. I kapittel to vil jeg presentere teori bakgrunnen for oppgaven. Kapittel tre inneholder presentasjon av funn etter litteraturstudien, jeg vil også i samme kapittel drøfte funnene opp mot bakgrunns teorien for å belyse min problemstilling. I kapittel fire oppsummerer jeg det jeg mener er de viktigste potensielle hindringene for medvirkning i barneverntjenestens beslutningsprosesser, og tanker jeg har videre i forhold til barnets medvirkning i barneverntjenestens beslutningsprosesser. I det siste kapitlet presenterer jeg litteraturen som er brukt i denne oppgaven.

2 TEORIBAKGRUNN

Jeg vil i denne delen av oppgaven presentere teori jeg mener er relevant for å belyse funnene i litteraturstudien. Jeg vil også benytte teori bakgrunnen presentert i dette kapitlet for å drøfte funnene opp mot problemstillingen i senere kapittel.

2.1 BARNEVERNETS BESLUTNINGER

I 1986 ble Lov om behandling av forsømte barn vedtatt i Norge med utgangspunkt i å løse det økende problemet som omhandlet ungdomskriminalitet. I 1953 kom Lov om barnevern med fokus på forebygging og behandling, før Lov om barneverntjenester ble vedtatt i 1992. Det norske barnevernets mandat har i takt med lovene vært under endring og blitt utvidet fra å omhandle beskyttelse av barn og unge fra mishandling og omsorgssvikt, til at barneverntjenesten også skulle bidra til forebygging og behandling. Barnevernets brede mandat bidrar til at ansatte i barnevernet må fatte beslutninger innenfor en rekke ulike situasjoner (Christiansen & Kojan, H, 2016, s. 19)

2.1.1 KOMPLEKSITETER I BARNEVERNETS BESLUTNINGER

Barnekonvensjonens overordnede prinsipp om barnets beste har blitt inkorporert i Lov om barneverntjenester § 1-4 (Christiansen & Kojan, H., 2016, s. 36). Prinsippet om barnets beste, prinsippet om riktig hjelp til rett tid, det biologiske prinsippet og mildeste inngreps prinsipp er de fire grunnleggende normative prinsippene i barnevernets beslutninger. (Strandbu, 2011, s. 73). Lover og retningslinjer regulerer til en viss grad beslutningene som fattes i barnevernet, og ansatte i barnevernet kan ikke fatte beslutninger som ikke er forankret i loven. Beslutningene krever allikevel skjønnsutøvelse og kan preges av barnevernsarbeiderens kompetanse og normative opplevelser av situasjonen (Christiansen & Kojan, H, 2016, s. 37). Barnet skal garanteres å bli hørt i beslutningsprosesser, og i saker hvor dette ikke skjer kan i prinsippet omtales som saksbehandlingsfeil (Ofstad & Skar, 2015).

2.2 JURIDISK PERSPEKTIV PÅ BARNES MEDVIRKNING

Norge forpliktet seg i 1991 til FNs konvensjon om barnets rettigheter (videre barnekonvensjonen). Denne forpliktelsen innebærer at Norsk lovgivning følger barnekonvensjonen i landets lovgivning rettet mot barn. Konvensjonen gir i korte trekk barn rettigheter til ressurser, beskyttelse og deltakelse (Christiansen & H. Kojan, 2016, s. 146). Barnekonvensjonen består av totalt 42 artikler hvor barnets rett til å delta er inkludert i artikkel 12-17 (Barneombudet, u.å.a) I artikkel 12 "Barnets rett til å gi uttrykk for sin fulle mening" står det følgende

“Partene skal garantere et barn som er i stand til å gjøre danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett” (Barneombudet, u.å.b)

Ettersom Norge har forpliktet seg til barnekonvensjonen er barnets rett til deltakelse er nedfelt i Norges lover. I lov om barneverntjenester er barnekonvensjonens “rett til deltakelse” implementert som “barnets rett til medvirkning”. I Lov om barneverntjenester fremkommer barns rett til medvirkning på følgende måte.

“Et barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelse i sak som berører ham eller henne. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet

Et barn kan opptre som part i en sak og gjøre partsrettigheter gjeldende dersom det har fylt 15 år og forstår hva saken gjelder. Fylkesnemnda kan innvilge et barn under 15 år partsrettigheter i særskilte tilfeller. I sak som gjelder tiltak for barn med atferdsvansker eller tiltak for barn som kan være utsatt for menneskehandel, skal barnet alltid regnes som part” (Barnevernloven, 1992, § 6-3).

Barneverntjenesten har rett til å samtale med barnet alene dersom det er mistanke om at barnet er utsatt for mishandling eller andre alvorlige overgrep i hjemmet (barnevernloven, 1992, §4-3)

Barns medvirkning skal utøves gjennom hele saksgangen i barnevernet, og barnet skal ha mulighet til å uttale seg i alle sakene som omhandler det. Medvirkning er en mulighet, barnet skal ikke presses til å medvirke dersom det ikke ønsker det (Forskrift om medvirkning og tillitsperson, 2014, §§ 2, 5). For å sikre at barn og unges perspektiv kommer frem og bidrar til at avgjørelsene som fattes blir til barnets beste er medvirkning et viktig element. Medvirkning skal også sørge for at barnet får bedre rettssikkerhet og at dets posisjon skal styrkes (Forskrift

om medvirkning og tillitsperson, 2014, § 1). I forskriften defineres medvirkning på følgende måte

“Med medvirkning forstås at barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og gis mulighet til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter. Barnet skal bli lyttet til og barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet.

Barn kan medvirke i egen sak ved å uttrykke sin forståelse, valg og preferanser gjennom verbal og ikke-verbal kommunikasjon. Medvirkningen skal ivareta barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur” (Forskrift om medvirkning og tillitsperson, 2014, §3)

Medvirkning er barneverntjenestens ansvar. Barnevernsarbeideren skal blant annet sørge for at barnet tidligst mulig blir informert om saken, egen situasjon, tjenestetilbud, rettigheter, valg og beslutninger som må fattes og konsekvenser av disse, samt at barnet skal få informasjon om situasjoner der han eller hun kan uttrykke sine synspunkter. (Forskrift om medvirkning og tillitsperson, 2014, § 4). Barnevernet har også ansvar for å legge til rette for barns medvirkning. Dette utdypes i Forskrift om medvirkning og tillitsperson §6

“Barnevernet har ansvar for å sikre at barnets mulighet til å medvirke skjer i trygge rammer for barnet. Medvirkningen skal tilrettelegges utfra barnets alder og modenhet. Den som er ansvarlig for å høre barnet må snakke med ham eller henne. Det skal legges særskilt vekt på at muligheten til å medvirke blir gjennomført for barn som har problemer med å forstå og få uttrykt sine synspunkter i beslutningsprosesser.

Barnets perspektiv og meninger skal inkluderes i vurderingen av hva som er barnets beste. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet. Barnet skal informeres om de ulike avgjørelser som er truffet og hvilke vurderinger som ligger til grunn for disse” (2014).

2.2.1 MEDVIRKNINGSBEGREPER OG FORSTÅELSE

I teorier og praksis som omhandler barns medvirkning finnes det forskjellig syn på hva som ligger i begrepet medvirkning. Variasjonene kan omhandle alder på barnet, sakens karakter og beslutningens karakter. Fagpersoner innenfor barnevernsfeltet benytter seg av ulike begreper og har ulik forståelse, noe som gjør det å forstå medvirkning komplekst og sammensatt (Paulsen, 2016, s. 6). I Barnevernloven benyttes begrepet medvirkning, som også brukes synonymt med medbestemmelse. Medbestemmelse indikerer at barnets rett til medvirkning ikke innebærer å bestemme selv, men til å være med å påvirke og uttale seg. I barnevernloven §6-3 brukes ordene “barnets rett til å uttale seg”, og i barnekonvensjonen brukes ordene “rett til å bli hørt”. (Christiansen & Kojan, H., 2015, s. 148). Barn har også gitt uttrykk for at det er vanskelig å forstå begrepet medvirkning og har i flere prosjekter foreslått å bytte ut begrepet med ordene “å samarbeide med barnet” (Forandringsfabrikken, 2018, s.64) samarbeid kan også benyttes, men vil kreve en høy grad av medvirkning, da beslutningsprosessen og beslutningene blir noe barnet og barnevernsarbeideren jobber sammen om.

Lansdown (2011) presenterte tre ulike deltakelsesformer, hvor to var “consultative participation” og “collaborative participation”. I consultative participation foregår en prosess hvor den voksne søker barnets perspektiv for å oppnå forståelse og kunnskap om deres liv og opplevelse av situasjonen. Consultive participation innebærer ikke at barnet fatter beslutningene, men har et utgangspunkt i at den voksne anser barnet som kompetent og med et perspektiv som er viktig for å påvirke beslutningsprosessen (s. 147). Collaborative participation innebærer et samarbeid med barnet, hvor barnet aktivt inkluderes gjennom hele prosessen og styrkes ved å gi mulighet til å påvirke beslutningen (s.148-149).

2.2.2 BARNEVERNENSREFORM OG KOMPETANSEHEVING

Stortinget vedtok i juni 2017 barnevernsreformen som i korte trekk går ut på at det kommunale barnevernet skal få mer ansvar, samt at kommunenes forebyggende arbeid og tidlig innsats skal styrkes (Regjeringen, 2017). 20. april 2018 ble det gjort endringer i Lov om barneverntjenester ut ifra forslag fra prop. 169 L (2016-2017). Proposisjonens forslag innebar blant annet å gi barn rett til medvirkning, samt “å øke rettssikkerheten til barn og foreldre i barnevernssaker ved å bedre barneverntjenestens saksbehandling og styrke barneperspektivet i loven” (Barne-, og

likestillingsdepartementet, 2017, s. 5-7). Flertallet av bestemmelsene trådte i kraft Juli 2018 (Røsdal, Larsen, H. & Lyby, 2019, 2018).

2.3. ORGANISASJON

En organisasjon kan ofte særpreges av to forhold hvor det første forholdet er at den består av en gruppe mennesker som i fellesskap arbeider mot spesifikke mål. En organisasjon kan ofte ha flere mål, med klar eller diffus karakter. Målene kan ofte endres, tilrettelegges eller tilpasses ettersom kravene er dynamiske. Det andre forholdet omhandler høy grad av formalisering i organisasjonens aktiviteter. Formalisering vil i den betydning omhandle regler og prosedyrer medlemmene i organisasjonen må forholde seg til, og handle etter (Busch, Vanebo & Dehlin, 2010, s. 16). Organisasjoner kan også sies å ikke være annet enn menneskelig atferd satt i system (Busch et al., 2010, s. 21).

2.3.1 ORGANISASJONSSTRUKTUR

Organisasjonsstruktur har som formål å bidra til at organisasjonen utvikler en tilfredsstillende effektivitet (Busch et al., 2010, s. 160). Organisasjonsstrukturen avgjør blant annet hvordan stillingene er utformet i form av arbeidsoppgaver og spesialisering. (Busch et al., 2010, s. 162). Spesialisering omhandler hvilke oppgaver som ligger i stillingen. Grad av spesialisering kan handle om kompetanse til den enkelte ansatte. Formalisering handler om i hvilken grad oppgaven innebærer prosedyrer og regler. Dersom utføring av oppgavene er definert med nøyaktige regler og prosedyrer er det snakk om høy grad av formalisering (Busch et al., 2010, s. 164). Gruppering av oppgavene i organisasjonen kan gjøres etter for eksempel kompetanse, arbeidsprosess, tid og produkt (Busch et al., 2010, s. 165). Hvor beslutningsmyndigheten ligger avgjør om organisasjonen er sentralisert eller desentralisert. Dersom organisasjonen er desentralisert innebærer det en spredning av beslutningsmyndighet (Busch et al., 2010, s. 179).

Den kommunale barneverntjenesten kan organiseres på ulike måter, og har ingen bestemt "mal" å følge. Det kan derfor variere mellom høy grad av spesialisering i ulike deler av arbeidsprosessen, som for eksempel inntak av meldinger, undersøkelse, tiltak og omsorgsovertakelser. Tjenesten kan også organiseres slik at barnevernsarbeiderne følger saken

fra start til slutt. Den kommunale barneverntjenesten kan også bestå av organisasjonsstrukturen “samlokalisering” hvor flere tjenester er lokalisert på samme område for et helhetlig tilbud.

2.4. BARNEVERNETS MANDAT OG ARBEIDSOPPGAVER

Alt av arbeid i barnevernet er basert på begrepet “barnets beste” (Barnevernloven, 1992, §4-1). Den kommunale barneverntjenesten har et bredt ansvar i forhold til barn og deres oppvekst (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet, 2018, s.3). Barneverntjenestens beslutninger skal være forankret i loven. I lov om barneverntjenester §1-1 står følgende

“Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.” (Barnevernloven, 1992)

Barneverntjenestens hovedoppgaver beskrives nærmere i Lov om barneverntjenester § 3-1.

“Kommunen skal følge nøye med i de forhold barn lever under, og har ansvar for å finne tiltak som kan forebygge omsorgssvikt og adferdsproblemer Barneverntjenesten har spesielt ansvar for å søke avdekket omsorgssvikt, adferds-, sosiale og emosjonelle problemer så tidlig at varige problemer kan unngås, og sette inn tiltak i forhold til dette.” (Barnevernloven, 1992).

2.4.1 BARNEVERNETS KOMPETANSEBEHOV

I 2018 fikk Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet i oppdrag fra barne- og likestillingsdepartementet å kartlegge barneverntjenestens kompetansebehov. Med barneverntjenestens mandat og oppgaver som bakgrunn utformet de barneverntjenestens grunnleggende kompetansebehov. «Samarbeid, medvirkning og kommunikasjon» var et av

kompetansebehovene som ble presentert. Dette innebærer blant annet at barnevernet må ha kompetanse i å samarbeide med familier og barn, samt andre instanser. Barnevernsarbeiderens personlige kompetanse, verdisyn og holdninger er viktige områder innenfor kompetansebehovet. Kompetanse innenfor samarbeid, medvirkning og kommunikasjon innebærer også å vite viktigheten av å benytte seg av barn og unge som den viktigste kilden til informasjon, samt at barnevernsarbeideren må ha god rolleforståelse og kunnskap om barnevernets hjelpe- og maktposisjon i forhold til barn og familien (Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet, 2018, s. 16)

Barnevernsreformen trer tidligst i kraft 2020, men arbeidet om å styrke kompetansen startet med kompetansestrategien “Mer kunnskap - bedre barnevern” i 2018. Kompetansestrategien har som mål å skape et historisk kompetanseløft for den kommunale barneverntjenesten fra 2018 til 2024. Et av flere tiltak som ble etablert for kompetanseløft var Tjenestestøtteprogrammet. Tjenestestøtteprogrammet er et etterutdanningstilbud for barnevernsarbeidere hvor medvirkning og samarbeid med barn og barnets familie og nettverk er et av de viktige momentene de første årene av strategien (Barne-, og likestillingsdepartementet, 2017).

2.5 BARNEPERSPEKTIVET

Barneperspektivet er et begrep som har blitt benyttet fra 1990-tallet, både i politiske programmer, forskning og i ulike virksomheter knyttet til barn (Strandbu, 2011, s. 40). Barneperspektivet defineres slik av Tiller referert i Strandbu (2011, s. 41) “Med barneperspektivet tenker jeg først og fremst helt konkret på hvordan verden ser ut for barn. Det er dette barn ser, hører og kjenner som deres virkelighet”. Hvordan man kan få et perspektiv over hvordan barnet ser, hører og kjenner deres virkelighet, samt om det er realistisk at voksne har mulighet til å gjøre det er sentrale spørsmål i barnevernsfaglig arbeid. Barnevernsarbeiderens syn på barnet kan spille en sentral rolle i å besvare disse spørsmålene (Juul, 2004, s. 59).

Sommer (2014, s. 125-127) omtaler “barneperspektiv” og “barnas perspektiv” som noe som ikke må forveksles. Hvor barnas perspektiv handler om barnet som subjekt og

barneperspektivet omhandler den voksnes forsøk på å sette seg inn i hvordan barnet opplever, forstår og sanser sin unike situasjon.

2.5.1 DET NYE SYNET PÅ BARNET

Fra 1960- årene har endringer i teori og ny kunnskap skapt et paradigmeskifte innen barneforskning, dette har resultert i et nytt syn på barnet og dets utvikling (Sommer, 2014, s. 23). I tiden før paradigmeskiftet ble barnet blant annet sett på som noe som trenger å bli beskyttet da det er sårbart, avhengig og passiv. Dette synet trekker oppmerksomhet bort fra barnets ressurser, noe nyere forskning dokumenterer grundig (Sommer, 2014, s. 29-31). James, Jenks og Prout referert i Juul (2004, s.59) fremstiller barn som sosiale aktører som bidrar aktivt i sine omgivelser og i utviklingen av seg selv. Barnet blir sett på som kompetente og i stand til å i en viss grad reflektere og forstå egen situasjon.

Hvordan den enkelte ser barnet kan påvirke til hvilken grad en søker deres perspektiv, inkludering og om det barnet forteller oppfattes troverdig. Ulike teorier og litteratur kan skape ulik forståelse av barn, og hva "barnets beste" innebærer (Juul, 2004, s. 59).

2.6 FORANDRINGSFABRIKKEN

Forandringsfabrikken er en stiftelse som ble etablert i 2004. Med en tanke om at barns kunnskap om de ulike systemene er viktig arbeider forandringsfabrikken for å bedre skole og hjelpesystemer for barn. Forandringsfabrikkens mål er trygge, nyttige og samarbeidende skole og hjelpesystemer.

Forandringsfabrikken etablerte et kunnskapssenter i 2017 med publikasjoner av undersøkelser med barn og unge på landsbasis. Hvor målet for undersøkelsene er å formidle barnets kunnskap til fagfolk og studenter. På denne måten kan kunnskapssenteret bidra til klokere, nyttigere hjelpesystemer og skoler, basert på råd fra barn om hva som er nyttig hjelp (Forandringsfabrikken, u.å.)

2.7 ETISKE RETNINGSLINJER

Etisk utøvelse av medvirkning må skje i tråd med Fellesorganisasjonens etiske retningslinjer. Det yrkesetiske grunnlagsdokumentet har fellesverdier for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere (u.å, s. 2). Hensikten bak dokumenter er blant annet å fremme etisk bevissthet og handling.

For at arbeid som utføres i tråd med de yrkesetiske retningslinjene må barnevernsarbeideren blant annet ha respekt for den enkeltes integritet, noe som innebærer at brukere og klienter skal styrkes til å leve i samsvar med sine verdier, muligheter og begrensninger. Dette skal skje ved hjelp av tilrettelegging for medvirkning og dialog med bruker eller klient. Barnevernspedagogen må også sørge for at det ikke skjer forskjellsbehandling av mennesker på grunnlag av blant annet alder, etnisitet og andre vesentlige forhold, selv om det må tas skjønnsutøvelse av likebehandling og standardiserte tiltak i møte med ulike situasjoner og behov. Arbeidet som utføres skal baseres på tillit mellom barnevernsarbeideren og brukeren. Brukeres rettigheter alltid skal ivaretas, og barnevernsarbeideren skal arbeide for økt rettsikkerhet og bedre levekår for utsatte grupper i samfunnet (Fellesorganisasjonen, u.å, s. 4). Det yrkesetiske grunnlagsdokumentet legger ansvaret på den enkelte profesjonsutøveren for at arbeidet utføres i tråd med faglig kunnskap, juridiske rammer og yrkesetiske forpliktelser. Dersom arbeidet ikke anses som faglig eller etisk forsvarlig har profesjonsutøveren også ansvar for å melde fra om dette (Fellesorganisasjonen, u.å, s. 4-5).

Barnevernspedagogen skal ha et bevisst forhold til egen væremåte, motiver og verdier, samt egen maktposisjon. Skjønnsutøvelse og god dømmekraft er viktig da kunnskap, regler og normer ikke utgjør et tilstrekkelig handlingsgrunnlag. Taushetsplikt, tverrfaglig samarbeid og lojalitetskonflikter krever etisk refleksjon og skjønnsutøvelse. Barnevernspedagogen befinner seg i et spenningsfelt mellom ulike forpliktelser. Disse forpliktelsene kan kollidere med hverandre og kreve etisk refleksjon i utøvelse av kunnskap, regler og normer. I utøvelsen av arbeidet må barnevernspedagogen søke brukerens forståelse av problemet, og forslag til løsninger. Brukerne må få mulighet til å ta stilling til hva som skal gjøres ved hjelp av informasjon om sine rettigheter, muligheter og tilbud (Fellesorganisasjonen, u.å, s. 8-11»

3 METODE

I denne oppgaven har jeg benyttet meg av en litteraturstudie for å belyse problemstillingen. Jeg har brukt databasene Idunn og Oria, samt Google Scholar for litteratur som kunne belyse problemstillingen min. Jeg benyttet meg av søkeordene “Medvirkning, barnevern, aktør, deltaker” og “child protection services, participation, challenges, obstacles, Norway”. I databasene Idunn og Oria begrenset jeg søkene til litteratur fra 2009 til 2020 for å sikre at litteraturen jeg benytter meg av i oppgaven er relevant med tanke på dagens situasjon. Søkekriteriene i Google scholar var litteratur fra 2009 til 2020. Jeg begynte litteratursøket med kriteriet at litteraturen skulle være etter 2010, men opplevde at det var noe vanskelig å finne litteratur som kunne belyse problemstillingen min og jeg valgte derfor å søke på litteratur fra 2009 også. Jeg har også benyttet meg av regjeringen.no og Bufdirs nettbibliotek for å finne undersøkelser og rapporter som kunne bidra til å belyse problemstillingen min.

3.1 INKLUDERING OG EKSKLUDERING AV LITTERATUR TIL OPPGAVEN

Dalland (2017, s.60) hevder at man må ha to krav til data i oppgaven, den må være relevant for problemstillingen og være pålitelig. Etter en gjennomgang av resultatene etter litteratursøket kunne jeg inkludere og ekskludere litteratur. Et av kriteriene for at litteraturen skulle bli inkludert var at den ble vurdert som faglig relevant for å besvare min problemstilling. Dette resulterte i at en større del av litteraturen ble ekskludert, da flere ble vurdert til å ikke holde faglig mål. Jeg opplevde også at flere av de litterære funnene var i form av litteraturstudier av tidligere forskning. Jeg tok en vurdering på at litteraturstudier kan formuleres noe ut fra forfatterens subjektive mening, og valgte derfor å ekskludere andres litteraturstudier, men valgte å benytte meg av noen av studiene som ble undersøkt i litteraturstudiene.

For å oppfylle kravet om pålitelighet var det viktig å benytte seg av et systematisk utvalg av litteratur for å ta sikte på at litteraturen ikke blir valgt på en slik måte at den påvirker resultatet (Dalland, 2017, s. 56). Jeg valgte derfor å benytte meg av en større mengde litteratur slik at risikoen for at utvalget ble gjort for å søke bekræftelse på egen forforståelse, samt at jeg vurderte at det kunne bidra til å belyse problemstillingen på en bredere og mer nyansert måte.

3.2 KILDEKRITIKK

Litteraturen jeg har valgt for litteraturstudien har blitt nøye vurdert. Det var vanskelig å finne fagfelleverdert litteratur. Litteraturen som har blitt inkludert i litteraturstudien er allikevel faglig relevant hvor jeg har tatt en vurdering av forfatterne i artiklene, og ser at de har vært aktive innenfor barnevernsfeltet. Undersøkelser og evalueringene som benyttes er utgitt av større organisasjoner, slik at jeg anser de som validert. For å finne barnas perspektiv valgte jeg en bok av forandringsfabrikken. Denne er basert på noen barn, og kan derfor ikke vurderes å være “alle barns” meninger. Jeg vurderte likevel boka som faglig relevant da hensikten var å identifisere hindringer i barnets medvirkning fra barnets perspektiv, og at det vil være vanskelig å finne svar som angår alle.

Flere av studiene jeg har valgt å inkludere har vært på engelsk, noe som gjorde at jeg selv måtte oversette fra engelsk til norsk. Jeg har brukt god tid på å gjøre dette for at oppgaven skal være mest mulig korrekt, men jeg vil allikevel påpeke at oppgaven kan være preget av dette. Jeg har også benyttet meg av en bok fra barnevernsproffene som selvvalgt litteratur. Denne avgjørelsen ble tatt på bakgrunn av at jeg ønsket at barnets perspektiv skulle komme tydeligere frem i oppgaven enn hva jeg satt igjen med etter litteratursøket. Litteraturen er ikke fra etter lovendringene for å bedre barnets medvirkning i 2018, og det må derfor tas forbehold om at enkelte av funnene kan være mindre aktuelle.

4. FUNN OG DRØFTING

I den kommende delen av oppgaven vil jeg presentere funnene jeg har bemerket meg som mest relevant. Litteraturen vil med hjelp av bakgrunnsteorien bli drøftet opp mot problemstillingen. Ved å gjøre dette blir oppgaven mer ryddig da jeg unngår å gjenta meg selv unødig. I starten av dette kapitlet vil jeg presentere forandringsfabrikkens kriterier for godt samarbeid med barn, dette gjør jeg fordi barns kriterier for medvirkning kan gjøre det lettere å vise hva som er god nok medvirkning, men også fordi kriteriene snudd om på kan tenkes å vise hva som utfordrer medvirkning. Jeg deler opp hindringene i organisasjonen, kompetanse og barnevernsarbeideren. Barnets perspektiv vil benyttes aktivt i alle delene for at drøftingen skal være mer nyansert og helhetlig.

4.1 MEDVIRKNING FRA BARNETS PERSPEKTIV

For å skildre hva god nok medvirkning innebærer for barn kan Forandringsfabrikkens (2018) kriterier for at det skal kunne omtales som et godt samarbeid benyttes. Barn rundt i landet uttrykker at begrepet medvirkning er vanskelig å forstå og ønsker å bytte ut begrepet med ordene «å samarbeide med barn» (s. 64). Dette kan knyttes opp mot Lansdowns (2011) deltakelsesform «Collaborative participation». Et godt samarbeid innebærer for barna at de får god nok og nyttig informasjon. Barna ønsker å kunne snakke trygt med barnevernet, barnet må få lov til å være med å bestemme, bidra i dokumentasjonen og kunne gi tilbakemeldinger til barnevernet (Forandringsfabrikken, 2018, s. 65). Forandringsfabrikken (2018) nevner også lovverket som en hindring for barnets medvirkning da de mener informasjonen barn deler med barnevernet ikke beskyttes godt nok. Flertallet av deltakerne i Paulsen (2016) studie ga uttrykk for at de ikke klarte å uttale seg i tråd med sine følelser om det var andre voksne til stede, noe som knyttes opp mot forandringsfabrikkens ønske om å kunne snakke trygt med barnevernet. Dette samsvarer også med Seim og Slettebø (2017, s.8) hvor de fant at barn opplever ubehag ved samtaler hjemmet, eller dersom foreldre eller fosterforeldre er til stede i samtalen. Dersom man snur kriteriene for medvirkning kan man trekke en hypotese om hva som kan utgjøre en hindring for barnets rett til medvirkning i barneverntjenestens beslutningsprosesser. På den måten kan man anse mangel på informasjon, utrygge samtaler med barnevernet, at barnet ikke får lov til å være med å bestemme, bidra til dokumentasjon og å ikke kunne gi tilbakemelding som en hindring for barnets medvirkning i barnevernets beslutningsprosesser.

Jeg tenker at barnas syn på hva som skal til for å fremme medvirkning sammen med lover og forskriften utgjør hva medvirkningsbegrepet innebærer. En kan tenke at en viktig faktor for å avgjøre om medvirkning utøves vil være om barnet har en opplevelse av å medvirke eller ikke. Det kan allikevel tenkes at barns ideal om medvirkning kan være vanskelig å realisere. Dersom begrepet medvirkning byttes ut med ordene «å samarbeide med barn» tenker jeg at det kan føre til større forvirring for barnevernsarbeidere og barn om hva som er mulig å utføre innenfor medvirkning. Et samarbeid vil kanskje kunne gå imot at barnet ikke skal presses til å medvirke, det vil også kunne bli vanskelig for barnet dersom barnets uttalelser ikke vektlegges i stor nok grad til å kunne omtales som «samarbeid» i beslutningsprosesser og beslutninger».

4.2 ORGANISERING AV BARNEVERNTJENESTEN SOM HINDRING FOR BARNETS MEDVIRKNING

Flere av funnene i litteraturstudien belyser organisering av barneverntjenesten som en hindring for barnets rett til medvirkning i beslutningsprosessene på ulike områder.

En av hindringene Seim og Slettebø (2017) omtaler etter en gjennomgang av sine tre prosjekter i barnevernet er materiell kontekst, samt organisasjonsstruktur og organisering. Forfatterene hevdet at spesialiserte team for inntak av meldinger, undersøkelser, tiltak og omsorgsovertakelser kan føre til at barnet kontinuerlig må danne seg nye relasjoner og dele historien sin gjentatte ganger. Dette samsvarer med en annen studie hvor funn indikerte at organiseringen av tjenesten kan gjøre det vanskelig å etablere nødvendige relasjoner til barn og dermed utgjør en hindring for medvirkning (Vis, Holtan & Thomas, 2012). En slik inndeling etter arbeidsoppgaver er noe jeg opplever som relativt normalt for flere av de norske barneverntjenestene. På den ene siden kan man tenke seg at denne formen for spesialisering kan være behjelpelig i form av at de ansatte får større kompetanse innenfor sitt arbeidsfelt ved at for eksempel barnevernsarbeiderne som jobber med undersøkelse har større kompetanse i å avdekke omsorgssvikt. Ved en slik spesialisering kan det tenkes å være lettere å utføre oppgavene i tråd med barnevernets mandat om at "barn og unge som lever under forhold som påvirker deres helse og utvikling får riktig hjelp til riktig tid"» (Barnevernloven, 1992, § 1-1). På den andre siden indikerer funn at hyppig skifte av barnevernsarbeider utfordrer barn og unges medvirkning. (Paulsen, 2016, s.16). Funn i samme studie indikerer at barn og unges medvirkning kan knyttes til å ha relasjon til barnevernsarbeideren, hvor manglende relasjonsetablering kan resultere i at medvirkning ikke finner sted. Forandringsfabrikkens undersøkelser viser at barn ofte vil sjekke ut den voksne og oppleve tillit før barnet deler sårbar informasjon. Den voksne må ha gjort seg fortjent til å høre historien, og barnet må få ha mulighet til å dele situasjonen sin med noen de opplever trygghet til (Forandringsfabrikken, 2018, s. 67). Viktigheten av trygghet mellom barnet og barnevernsarbeideren belyses også i det yrkesetiske grunnlagsdokumentet (Fellesorganisasjonen, u.å). Dersom barneverntjenesten har en organisasjonsstruktur hvor arbeidsoppgavene blir delt opp etter arbeidsprosess er tidsperioden hvor barnet og barnevernsarbeideren kan etablere en relasjon ofte kort, spesielt i undersøkelsesfasen hvor det søkes å avdekke eventuell omsorgssvikt. En kort periode for relasjonsetablering og utbytte kan se ut til å være en hindring for at barnet medvirker i barnevernets beslutningsprosesser da barnet ønsker å ha tillit og en relasjon til barnevernsarbeideren før barnet deler sensitiv informasjon.

4.2.1 ANTALL MØTER MED BARNET

Vis og Thomas (2009) utførte en studie seks måneder etter et utviklingsprosjekt kalt “barn og beslutninger”. Prosjektet hadde som hensikt å øke barnets medvirkning i norske barneverntjenester. Deltakerne rapporterte om saker hvor samtaler med barnet hadde funnet sted for å sikre barnets medvirkning. 16 av 46 barnevernsarbeidere rapporterte om 46 saker hvor barnet hadde medvirket. Gruppene i studien ble kategorisert som “participation” og “non participation”. Funnene i studien indikerte at det var en betydningsfull forskjell i hvor mange møter barnet deltok på og om det ble regnet som “participation” eller “non participation”. Barn som hadde deltatt på et møte hadde tre ganger større sannsynlighet for å tilhøre sakene de kalte “participation”, dersom de deltok på to møter økte sannsynligheten med 10 ganger, og dersom barnet deltok på tre møter økte sannsynligheten med 32 ganger. Paulsen (2016) fant i sin studie at mangel på barnets tilstedeværelse på møter virker å være en hindring for medvirkning da det førte til at barn og unge opplevde å få lite informasjon om barnevernet og saken. Samtaler og møter med barnet er nødvendig for å etablere en relasjon, og for å legge til rette for medvirkning (Forskrift om medvirkning og tillitsperson, 2014, § 6). Man kan tenke at det vil være for magert å benytte seg av organiseringen av tjenesten som unnskyldning for at barnet ikke får medvirke i beslutningsprosessene. Forandringsfabrikkens undersøkelser viser at enkelte barn kan ha hatt kontakt med en barnevernsarbeidere over flere år uten å dele nødvendig informasjon for å få hjelp, mens andre barn kan dele med en gang. Barnevernsproffene mener dette handler om følelsen av trygghet til å dele (Forandringsfabrikken, 2018, s. 67). Paulsen (2016) hevder at relasjon øker muligheten for medvirkning, men at kontinuitet i relasjonen ikke alltid fører til medvirkning. Trygghet til å dele kan være en subjektiv opplevelse for barna, og at det er opp til den enkelte barnevernsarbeiderens å legge til rette for medvirkning. Funnene kan derfor tyde på at spesialiserte team og mangel på tid til nok møter med barna kan anses som en potensiell hindring for at medvirkning finner sted. På samme tid viser funnene at barn kan føle seg trygg nok til å uttale seg etter kort tid med saksbehandler. Man kan derfor tenke at denne typen organiseringen kan utgjøre en hindring for barnets medvirkning i barneverntjenestens beslutningsprosesser for enkelte barn, mens andre barn opplever en trygghet til saksbehandler etter kort tid og at det derfor ikke utgjør en hindring for andre. Den subjektive opplevelsen av trygghet kan mulig ligge i at barnevernsarbeideren aktivt har jobbet for å tilrettelegge for medvirkning og relasjonsetablering. Medvirkning forstås allikevel ikke bare som at barnet skal være trygg nok til å dele, barnet skal også få tilstrekkelig og tilpasset informasjon jfr. Forskrift om medvirkning og tillitsperson. Man kan tenke seg at organiseringen kan være utfordrende for barnets medvirkning i beslutningsprosessene da utbytte av barnevernsarbeider kan føre til risiko

for at barnet ikke mottar tilstrekkelig informasjon. Denne tanken kommer på bakgrunn av at dette kan være en risiko for at nåværende barnevernsarbeider kan tro barnet allerede har fått informasjon, når det i realiteten ikke har skjedd.

4.3 KOMPETANSE OG KOMPETANSEHEVING

Betydning av kompetanse innenfor barnesamtalen ser ut til å ha betydning for om barnevernsarbeidere lar barn medvirke i barnevernets beslutningsprosesser. Funn indikerte også at barnevernsarbeidere synes det var vanskelig å vurdere barns troverdighet, og at dette ble bedre dersom de hadde kjennskap eller en relasjon til barnet (Vis et al., 2012). Mangel på tilstrekkelig kompetanse i kommunikasjon med barn og vanskeligheter for å bedømme barnets troverdighet ble trukket fram i undersøkelsen av barneverntjenester i Midt-Norge. Et flertall av deltakerne uttrykte at barnesamtalen var vanskelig og at de ønsket høyere kompetanse til å utføre den (Lurie et al., 2015). Kunnskapsheving i det kommunale barnevernet er i dag et aktuelt tema, med økt fokus på barnets rettigheter. Som nevnt tidligere ble kommunikasjon, medvirkning og samarbeid oppført som et kompetansebehov i kartleggingen gjort av Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratets i 2018. Kompetansehevende tiltak har blitt satt i gang for den kommunale barneverntjenesten, og et av disse er som nevnt tidligere Tjenestestøtteprogrammet. I den andre evalueringen av tiltaket ble det gjort funn på at 50% av respondentene var “I svært liten grad” eller “i ganske liten grad” enige i å ha kompetansemangler og kompetansebehov innenfor området brukervedvirkning. I underkant av 20% var “i ganske stor grad” eller “i svært stor grad” enige i å ha dette. Det ble i forandringsfabrikkens undersøkelser tydelig at barn fortsatt mener at medvirkning kan forbedres (Forandringsfabrikken, 2018, s. 68). Til tross for at det kompetansehevende tiltaket har brukervedvirkning som et av hovedområdene rapporterte over halvparten av de fire hundre deltakerne at det faglige nivået i tiltaket var for lavt i forhold til de daglige arbeidsoppgavene og det var relativt få som opplevde at tiltaket førte til kompetanseheving i stor eller svært stor grad” (Røsdal et al., 2019, s 37-38).

For at medvirkning skal kunne utøves i barnevernets beslutningsprosess vil det være viktig at barnevernsarbeideren følger opp ansvaret med å legge til rette for medvirkning, og å gi barnet mulighet til å fritt gi uttrykk for sine synspunkter (Forskrift om medvirkning og tillitsperson, 2014, §§ 2, 6). Jeg mener at det er nødvendig å ha tilstrekkelig kompetanse innenfor samtaler med barn for å kunne sikre at barnet får tilstrekkelig og tilpasset informasjon og for at barnevernsarbeideren skal kunne legge til rette for, og skape trygghet nok til at barnet fritt kan

uttale seg gjennom hele saksgangen. Jeg tenker derfor at mangel på kompetanse i barnesamtaler og kommunikasjon kan gi motsatt effekt og dermed utgjør en hindring for medvirkning i barnevernets beslutningsprosesser. Barnevernsreformen og regjeringens strategi om kompetanseheving kan være med på å bidra til at denne hindringen kan overkommes. Jeg tenker likevel det kan være en hindring for barnets medvirkning i barnevernets beslutningsprosesser dersom barnevernsarbeidere ikke erkjenner å ha behov for høyere kompetanse innenfor medvirkning, primært fordi jeg tenker at ingen barnevernsarbeidere er “ferdig utlært”, men også fordi det er et statlig satsingsområde, med blant annet medvirkning som kompetansebehov og kompetansehevende tiltak i forhold til medvirkning. Dersom hindringene innen medvirkning skal overkommes med tiden kan det være utfordrende dersom det ikke er konsensus mellom barnevernsarbeidere og staten om hvor kompetansemanglene ligger. Dette vil være viktig for at tiltakene som blir satt inn for å heve kompetansen innenfor medvirkning skal gi virkning og dermed forbedring. Jeg må gjøre oppmerksom på at jeg ikke har nylig litteratur på medvirkning og endringer som kan ha skjedd etter kompetansestrategien begynte i 2018. Det hadde vært interessant å se på nyere studier for å undersøke om kompetanse i kommunikasjon per dags dato utgjør en hindring for barns medvirkning i barnevernet, både fra barnet og barnevernsarbeiderens perspektiv.

Mangel på kompetanse innenfor kommunikasjon med barn og vanskeligheter med å bedømme deres troverdighet kan også anses å utgjøre en hindring for barnets medvirkning i barneverntjenestens beslutningsprosesser på flere måter. Barnevernsarbeideren skal sikre at «barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet» (Forskrift om medvirkning og tillitsperson, 2014, §3). Bedømmelsen om barnets troverdighet kan knyttes til spesialiserte team og hindringene som oppstår i forhold til relasjonsetablering som nevnt tidligere. Det kan også knyttes opp mot kompetanse i kommunikasjon med barn, da det kan tenkes at det er lettere for barnevernsarbeideren å etablere en relasjon til barnet om barnevernsarbeideren føler seg trygg nok i kommunikasjon med barn. Mangel på relasjon mellom barnet og barnevernsarbeideren kan da utgjøre en risiko for manglende medvirkning da det kan tenkes at det fører til at barnevernsarbeideren tillegger for liten vekt i barnets uttalelser og at beslutningene da fattes uten medvirkning på bakgrunn av lite kjennskap og relasjon til barnet.

4.3 BARNEVERN SARBEIDERENS HOLDNINGER SOM HINDRING

Vis og Thomas (2009) hevder at å snakke med barnet ikke er en tilstrekkelig indikasjon på at medvirkning vil finne sted. Dette på bakgrunn av at 46,5% av sakene hvor barnevernsarbeidere hadde snakket med barnet ble regnet som “participation”. Paulsens (2016) funn indikerer at barnet kan være tilstedeværende på møter og få informasjon, men med en opplevelse av å ikke bli hørt eller tatt på alvor. Dette resulterte i at ungdommene sluttet å si hva de mente og å møte opp på samtaler. Dette går også imot forandringsfabrikkens ønsker om å være med å bestemme (2018). I en studie indikerte funnene at barnevernsarbeidere ikke alltid vurderte medvirkning som nødvendig (Vis et al., 2012, s. 9-10).

Barneverntjenesten har ansvar for å tilrettelegge og sørge for at medvirkning utøves gjennom hele saksgangen, og det vil etter min mening være liten tvil om at en negativ holdning til medvirkning hos den ansvarlige barnevernsansatte kan være en hindring for barnets medvirkning i barnevernstjenestens beslutningsprosess. Funn i undersøkelsen av barneverntjenester i Midt-Norge viste at barnevernsarbeiderne i stor grad opplevde informasjon fra barnet og barnets kunnskap som viktig. Flertallet stolte på barnet og la vekt på deres uttalelser, spesielt i saker hvor barnet bekreftet mistanke og ble opplevd som troverdig (Lurie et al., 2015). Det kan tenkes at det ligger mer enn en tanke bak holdningen om at medvirkning ikke er nødvendig eller viktig. Vis, Holtan og Thomas (2012) hevder at holdningen om at deltakelse ikke var nødvendig kunne komme som et resultat av at det var lite handlingsalternativer i beslutningen. Ved lite handlingsrom kan derfor barnevernsarbeideren ta en avgjørelse om å ikke etterspørre barnets synspunkt. I samme studie rapporterte 56% av barnevernsarbeidere at det viktigste for barnet var å få viljen sin, 42% mente at det viktigste var å bli lyttet til. Med en holdning om at det viktigste for barnet er å få viljen sin hos over halvparten av deltakerne mener jeg dette er en relevant hindring for barnets deltakelse i barnevernets beslutningsprosesser. I slike saker kan barnevernsarbeideren glemme at barnet skal få informasjon, og at barnet har rett til å uttale seg i alle saker som omhandler det. I beslutningsprosesser fattes små og store beslutninger, dette kan innebære mye mer enn å uttale seg om den endelige beslutningen, blant annet hvem som skal få delta på møte, hvor samtalen finner sted, hva som skal formidles til foreldre. Det tydeliggjøres i Forskrift om medvirkning og tillitsperson at barnets medvirkning skal utøves gjennom hele saksgangen. Det er allikevel slik at både lover og forskrifter krever tolkning, og dette gjelder også barnevernloven og forskrift om medvirkning og tillitsperson. Slike rom for tolkninger er nødvendig for at det skal kunne gjelde individuelle saker, men kan også være en hindring for medvirkning i

beslutningsprosessene. I lov om barneverntjenester og Forskrift om medvirkning står det at medvirkning og vektleggingen av barnets uttalelser skal vektlegges ut ifra barnets alder og modenhet. På denne måten blir vektleggingen basert på barnevernsarbeiderens subjektive opplevelse av modenhet, og hvilken grad av medvirkning som er tilpasset barnets alder. Min erfaring fra praksis er at barnevernsarbeiderne alltid var opptatt av å gi informasjon og lytte til barnet før det ble tatt større avgjørelser. Jeg tenker dette kan knyttes opp mot dokumentasjonskravet som kom med lovendringene i barnevernloven 2018, da det ikke kunne skrives vedtak uten at det var forsøkt å snakke med barnet.

Basert på funnene ser det ut til at barn og unge ikke ser på det som viktigst å få viljen sin, men at det er viktigere å bli lyttet til. Landsforeningen for barnevernsbarn (2019b) kom med tips til ansatte i barnevernet etter flere års erfaring med medvirkning til profesjonsutøvere for å sikre god og reell brukermedvirkning og uttrykte blant annet “Vi skal ikke være med å bestemme alt, vi vil være med å si noe om hva som fungerer og ikke”. Et hovedsvar i barnevernsproffenes undersøkelser er at barna ønsker å tas på alvor i alle beslutningene som fattes. De ønsker å få mulighet til å beskrive hvordan livet deres er og å bestemme. Det kan se ut til at barna ikke nødvendigvis må bestemme eller har en løsning på alt, men de ønsker muligheten til å beskrive ønskene sine for beslutningen i trygge rom (Forandringsfabrikken, 2018, s.68). Jeg tenker at det er viktig for barnevernsarbeidere å legge til rette for medvirkning, også i saker med mindre handlingsvalg for at barn skal ha en mulighet til å medvirke, og at det er en åpenbar hindring dersom det motsatte gjøres. Vis og Thomas (2009) fant at beslutninger påvirkes i nesten halvparten av tilfellene hvor barn medvirker. Dette kan bety at barnet kanskje kan medvirke i større grad enn man tror dersom holdningen om at deltakelse ikke alltid er nødvendig legges bort, og man heller forsøker å legge til rette for det.

4.3.1 BESKYTTELSE

Barnevernsarbeiderens oppfatning om at medvirkning kan skade barnet presenteres av Vis, Holtan og Thomas som noe som kan være en hindring for at medvirkning utøves (2012, s. 9). Dette innebærer å begrense informasjon som blir gitt til barnet, samt møter og beslutninger de får delta på med hensikten å beskytte barnet for situasjonen. Barnevernsproffene hevder at ved

å holde tilbake informasjon eller at ved informasjonen som blir gitt er uklar kan dette føre til at barnet bli frustrert og derfor blir stille og lukker seg (Proff et al., 2018, s. 66). Jeg tenker beskyttelse av barnet kan utøves i den forstand at informasjonen som blir gitt tilpasses barnet, det vil allikevel være et krav om at informasjonen som blir gitt er tilstrekkelig for at barnet skal kunne ha et utgangspunkt til å uttale seg i alle saker som omhandler det jfr. Lov om barneverntjenester § 6-3, Forskrift om medvirkning § 3. Dersom barnet ikke mottar tilstrekkelig informasjon vanskeliggjøres også muligheten til å uttale seg, noe som vil være en åpenbar hindring for medvirkning. Vis og Thomas (2009) studie har vist at det er mindre sannsynlig for medvirkning i saker som omhandler overgrep eller neglisjering, og større sannsynlighet dersom saken er av mindre alvorlig karakter. Noe jeg mener kan være et resultat av at barnevernsarbeiderens ønske om å beskytte barnet i alvorlige saker fører til at barnet ikke får medvirke. Forandringsfabrikkens undersøkelser tilsier at barna ønsker å få muligheten til å medvirke uavhengig av sakens karakter. Barna som har deltatt på undersøkelsene har uttrykt at de lever i sin virkelighet hver dag, og kan ha en vond følelse uten å kunne forstå eller sortere den. Nok informasjon vil derfor kunne føre til at de forstår, sorterer og tåler livet bedre. Barnevernsproffene hevder på bakgrunn av dette at å holde tilbake informasjon ikke beskytter barnet. For at barna skal kunne kjenne trygghet, bidra med erfaringer og synspunkter er informasjon nødvendig (Forandringsfabrikken, 2018, s. 66). I en studie av barnevernsarbeidere som har latt barn i alderen 7-12 år delta i beslutningene rapporterte 65% av barnevernsarbeidere at de opplevde det som at barna var tilfredsstilte med å delta, 33% opplevde at barna var nøytral ved å delta og 2% tolket det som negativt (Vis & Thomas, 2009). Jeg tenker på bakgrunn av undersøkelsene med barnas perspektiv, og studiene med barnevernsarbeiderne at barnevernsarbeiderens holdning om beskyttelse utgjør en hindring for barnets medvirkning i barnevernets beslutningsprosesser. Mangelen på medvirkning kan på denne måten ikke falle under at barnet ikke skal presses til å medvirke (Forskrift om medvirkning og tillitsperson, 2014, § 5), men heller barnevernsarbeiderens antakelse om at barnet ikke ønsker det. Beslutninger som fattes uten at barn har fått mulighet til å delta på møter eller beslutningsprosesser har av barna blitt beskrevet som noe som ikke bidrar til beskyttelse. Barna må kunne inviteres til å være med på beslutningene som omhandler det (Forandringsfabrikken, 2018, s.71). Det yrkesetiske grunnlagsdokumentet gir barnevernsarbeideren ansvar for å søke barnets forståelse av problemet, samt forslag til løsninger. Dette gjøres ved å gi barnet informasjon om rettigheter, tilbud og muligheter. Det kan tenkes at «beskyttelse» av barnet i form av å ikke gi informasjon ikke er i tråd med yrkesetiske retningslinjer (Fellesorganisasjonen, u.å). Jeg tenker holdningen om å beskytte barnet kan knyttes opp mot

synet på barn. Til tross for at synet på barn i stor grad knyttes til samfunnets syn på barn og barndom tenker jeg at barnevernsarbeidere med en holdning om at barnets medvirkning kan komme til å skade barnet kan ha et eldre syn på barnet. Som nevnt tidligere innebærer dette å betrakte barnet som sårbart, avhengig og passivt. Med en slik tanke om barnet kan barnevernsarbeideren oppleve at det overordnede prinsippet om «barnets beste» er å beskytte barnet mot medvirkning. En barnevernsarbeider som anser barnet som aktører i eget liv, med kunnskap og kompetanse kan tenkes å heller ha en holdning hvor det ses som viktig å la barnet medvirke uavhengig av sakens karakter og handlingsrom. Barnevernsarbeideren kan også forveksle barneperspektivet med barnets perspektiv og dermed går ut ifra at deres opplevelse og fortolkninger av situasjonen er tilsvarende barnets perspektiv (Sommer, 2014). Jeg tenker at medvirkning er nødvendig og ikke minst lovpålagt i alle barnevernets saker. Det kan også tenkes at mangel på medvirkning er mer skadelig for barnet da det kan oppleve mindre kontroll og en følelse av avmakt dersom de ikke får mulighet til å medvirke i beslutningsprosesser som omhandler det. Noe jeg tenker kan bidra til å løse hindringen hadde vært mer forskning på effekter hos barnet ved å delta i saker av alvorlig karakter, da dette mulig kan avkrefte tanken om at barnet skades av å medvirke.

4.3.2 SKJØNNSUTØVELSE OG TOLKNING

Flere av funnene indikerte at medvirkning var mer sannsynlig desto eldre barnet var (Vis et al., 2012; Lurie et al., 2015, Vis & Holtan, 2009). Dette kan tolkes som en hindring for medvirkning hos yngre barn i barnevernets beslutningsprosesser. Jeg tenker dette kan være knyttet til formuleringen i Lov om barneverntjenester § 6-3 hvor barn som er 7 år eller yngre skal ha rett til å uttale seg, samt at barnet etter det har fylt 15 år har flere rettigheter. Det vil være nødvendig at barnevernspedagogen tilpasser medvirkning etter barnets alder og modenhet, men det kan også tenkes at barnevernsarbeidere på bakgrunn av formuleringene glemmer å jobbe aktivt for å sikre barnets rett til medvirkning. Barnevernsarbeideren skal legge særskilt vekt på at barn som har problemer med å forstå og få uttrykt sine synspunkter skal ha mulighet til å delta i beslutningsprosessen (Forskrift om medvirkning og tillitsperson, 2014, §6). Denne paragrafen mener jeg er viktig å holde fokus på for at barnets alder ikke skal være en hindring for barnets medvirkning. Det vil også være viktig å ikke forskjellsbehandle på grunn av alder dersom arbeidet skal være etisk forsvarlig (Fellesorganisasjonen, u.å). Jeg tenker det er viktig å utøve skjønnsutøvelse i slike tilfeller, og at medvirkning hos barn uten språk kan være en stor

hindring. Utvikling av nye metoder med økt fokus på medvirkning hos yngre barn kan tenkes å være et nyttig tiltak for å heve kompetansen innenfor medvirkning.

4.3.3 ERFARING

Vis et al. (2012) fant i sin studie at studenter mente at det alltid var nødvendig med medvirkning, men at idealismen så ut til å avta med større erfaring. Funnene samsvarer med et annet studie hvor eldre sosialarbeidere var mer sannsynlig til å være enig i uttalelser som å ikke involvere barn i beslutningsprosessen (Vis & Fossum, 2013). Dersom idealet om medvirkning blir for vanskelig å leve opp til, kan dette føre til at barnevernsarbeideren mister motivasjon til å jobbe aktivt for at dette skal utøves. Dette vil utgjøre en hindring for medvirkning da det er barnevernsarbeiderens ansvar å sikre barnets rett til medvirkning både juridisk og etisk. Dette samsvarer noe med min forforståelse om at barnets medvirkning var vanskeligere å utføre i praksis enn hva jeg først hadde trodd. Jeg tenker at dette kan være et resultat av at det kanskje ikke er nok fokus på hva medvirkning innebærer, og at «hverdagen» som barnevernsarbeider ikke tillater idealet om medvirkning i praksis. Det hadde mulig kunne blitt bedre dersom det var en større klarhet i hva god nok medvirkning innebærer, selv om jeg erkjenner at det kan være vanskelig i et yrke med unike, komplekse og ikke minst sammensatte saker hvor grad av medvirkning alltid vil kreve noe skjønnsutøvelse av barnevernsarbeideren.

5. AVSLUTNING

I denne oppgaven har jeg innledningsvis presentert tema for oppgaven og bakgrunns teori jeg mener er relevant å drøfte opp mot de litterære funnene. Ved hjelp av litteraturstudiet har jeg funnet frem til noen av hindringene for medvirkning i barneverntjenestens beslutninger. Forandringfabrikkens kriterier for et godt samarbeid kan når de snus tolkes som hindring for barnets medvirkning i barneverntjenestens beslutningsprosesser. Hindringene vil da bestå av mangel på informasjon og utrygge samtaler. Fravær av barnets mulighet til å være med å bestemme, bidra til dokumentasjonen og mulighet for å gi tilbakemeldinger til barneverntjenesten er også faktorer som kan anses som hindringer. Jeg tenker barnas perspektiv og mening om medvirkning er nyttig og viktig for å avgjøre hindringene for medvirkning. Litteraturstudien viser at medvirkning og relasjon er knyttet opp mot hverandre, og at barn

ønsker tillit til saksbehandler for å dele nødvendig informasjon, på denne måten viser litteraturstudien at organisasjonsstrukturen kan være en hindring for medvirkning i barneverntjenestens beslutninger. Spesialiserte team kan vanskeliggjøre etablering av nødvendige relasjoner og på denne måten utgjøre en hindring for medvirkning i barneverntjenestens beslutningsprosesser. Jeg knyttet organisasjonen som hindring opp mot funn om at mulighet for deltakelse øker med flere møter mellom barnevernsarbeider og barnet, og identifiserte dermed få møter som en potensiell hindring for at medvirkning skal utøves i barnevernets beslutninger. Organisering av organisasjonen er på et høyere nivå enn barnevernsarbeideren, men det er allikevel barnevernsarbeiderens ansvar for å sørge for at medvirkning utøves i alle deler av saksgangen. Jeg hevdet derfor at barnevernsarbeideren må finne måter å tilrettelegge for medvirkning til tross for at organisasjonen kan gjøre det noe vanskeligere å etablere relasjoner og tillit.

Jeg har også i litteraturstudien identifisert ulike hindringer for barns medvirkning hos barnevernsarbeideren. På bakgrunn av at barnevernsarbeidere i funnene hadde rapportert om en større troverdighet til barn de hadde kjennskap og en god relasjon til knyttet jeg dette opp mot organiseringen og mangel på relasjon og identifiserte det som en potensiell hindring for medvirkning, da det er opp til den enkelte barnevernsarbeideren å vektlegge barnets uttalelser opp mot blant annet modenhet. Dette krever også kompetanse innenfor barnesamtalen. Jeg trakk fram kompetanseheving i det kommunale barnevernet som et aktuelt tema i dagens samfunn. Funnene i evalueringen av et av de kompetansehevende tiltakene viste at en stor del av barnevernsarbeidere ikke opplevde at de hadde behov for økt kompetanse innenfor brukermedvirkning, noe som ikke samsvarer med andre funn i litteraturstudie. Dette bemerket jeg meg som noe som kan være interessant å forske mer på.

Litteraturstudien indikerte at samtaler med barnet ikke er nok til å sikre medvirkning. Barn opplever å bli snakket til, men ikke hørt og tatt på alvor. Barnevernsarbeiderens holdninger ble derfor belyst som en potensiell hindring for barns medvirkning i barneverntjenestens beslutningsprosesser. Dersom barnevernsarbeideren ikke ser på deltakelse som nødvendig, mulig på bakgrunn av et behov for å beskytte barnet kan det være en risiko for at barnet ikke mottar tilstrekkelig informasjon, og ikke blir inkludert i beslutningsprosesser. Funnene viste også at barn ikke selv hadde en opplevelse av det som beskyttende å bli holdt utenfor i saker som barnevernsarbeideren opplevde som "skadelig" for dem, men at de heller opplevde å bli stille, frustrert og lukke seg av det. Forskrift om medvirkning og tillitsperson gjør det klart at barnets medvirkning skal utøves gjennom hele saksgangen, i små og store beslutninger. En

holdning om beskyttelse av barnet, kombinert med en tanke om at det viktigste for barnet er å få viljen sin ble derfor identifisert som en potensiell hindring for barnets medvirkning i barneverntjenestens beslutningsprosesser. Bakgrunnen for barnevernsarbeiderens behov for beskyttelse kan også knyttes opp mot barneperspektivet og synet på barnet.

Det ble belyst at barnets medvirkning kan ha sammenheng med alder, og at medvirkning utøves variabelt hos yngre barn. Dette kan tenkes å være i tråd med lovverket, men en kan tenke at barnevernsarbeiderens behov for tolkning og skjønnsutøvelse av lover og forskrifter, kombinert med kompleksiteten i begrepet medvirkning kan utgjøre en hindring for at barns medvirkning utøves i barneverntjenestens beslutningsprosesser, spesielt hos de yngre barna. Med dette som bakgrunn foreslo jeg at det kan være nyttig med større klarhet av begrepet, og metoder for å involvere yngre barn for å møte hindringen

Etter denne litteraturstudien har jeg identifisert flere potensielle hindringer for at barnets medvirkning i barneverntjenestens beslutningsprosesser. Jeg har foretatt et valg av noen hindringer basert på fellesnevnerne i litteraturstudien. Jeg tenker allikevel at det finnes flere hindringer som ikke er nevnt i denne oppgaven som hadde vært interessant å utforskes nærmere. Forforståelsen min om at barns medvirkning kanskje ikke alltid lar seg realisere så godt man ønsker ser ut til å på noen måter stemme overens med merforståelsen. Jeg har i løpet av oppgaven opparbeidet meg en større forståelse for hindringer for barns medvirkning i barnevernets beslutningsprosesser. Dette anser jeg som nyttig lærdom å ta med seg ut i møte med barn og unge. Min tanke bak oppgaven var at ved å identifisere hindringer, kan de være enklere å identifisere i praksis. Selv om litteraturstudien har bidratt til en økt forståelse i potensielle hindringer for medvirkning i barnevernets beslutningsprosesser består den av litteratur før lovendringen og tidlig i kompetansehevingen av det kommunale barnevernet. Det hadde vært interessant med nyere litteratur for å se om tiltakene har gjort noen av hindringene mindre aktuelle i dagens samfunn.

7. LITTERATURLISTE

- Barne-, og familiedepartementet. (2016-2017). Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettsikkerhet for barn og foreldre). (Prop 169 L). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/23e2789a4faf47a4b32ea0867ad3a111/no/pdfs/prp201620170169000dddpdfs.pdf>
- Barne-, og likestillingsdepartementet. (2017). Mer kunnskap - bedre barnevern. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/mer-kunnskap---bedre-barnevern/id2577134/>
- Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet. (2018). Kartlegging av kompetansebehov i det kommunale barnevernet. Hentet fra https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Kartlegging_av_kompetansebehov_i_det_kommunale_barnevernet_Deloppdrag_D_i_tillegg_to_til_tildelingsbrev_2016.pdf
- Barneombuder. (u.å.a). Barnekonvensjonen. Hentet fra <https://barneombudet.no/dine-rettigheter/barnekonvensjonen/>
- Barneombudet. (u.å.b). Artikkel 12 Barnets rett til å gi uttrykk for sin mening - Fulltekst. Hentet fra <https://barneombudet.no/dine-rettigheter/barnekonvensjonen/artikkel-12-barnets-rett-til-a-gi-uttrykk-for-sin-mening/artikkel-12-barnets-rett-til-a-gi-uttrykk-for-sin-mening-fulltekst/>
- Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100/KAPITTEL_2#KAPITTEL_2
- Busch, T., Vanebo, O, J. & Dehlin, E. (2010). Organisasjon og organisering (6.utg). Oslo: Universitetsforlaget.
- Centre for Research on Discretion and Paternalism. (2019). Mot et barneperspektiv i barnevernet. En studie av implementeringen av programmet Mitt Liv Barnevern. Hentet fra <https://www.discretion.uib.no/wp-content/uploads/2019/04/2019-Pro-Bono-Group.-Rapport.-Mot-et-barneperspektiv-i-Barnevernet.pdf>
- Christiansen, Ø & Kojan B. H. (Red.). (2016). Beslutninger i barnevernet. Oslo: universitetsforlaget.

Dalland, O. (2017). Metode og oppgaveskriving(6.utg.). Oslo: Gyldendal

Fellesorganisasjonen. (u.å). Yrkesetisk grunnlagsdokument. Hentet fra

<https://www.fo.no/getfile.php/1311735-1585635696/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>

Forandringsfabrikken. (2018). Barnas barnevern (red.). Oslo: Universitetsforlaget.

Forandringsfabrikken. (u.å). Om forandringsfabrikken. Hentet fra

<https://forandringsfabrikken.no/om-ff?fbclid=IwAR2rUSrv8oyKQzYwKE3SiYxIK1pHh8cugwyZPsyXKm-qmW11NzJXCIL3g0U>

Forskrift om medvirkning og tillitsperson. (2014). Forskrift om medvirkning og tillitsperson (FOR-2014-06-01-697). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2014-06-01-697>

Juul, R. (2004). Barnevernarbeideres barneperspektiv og praksiser i møte med barn og unge i vanskelige livssituasjoner. Norges barnevern. nr.1/2004. 59-67. Hentet fra <http://m.fo.no/getfile.php/134704-1290849474/06%20Profesjonene/Barnevernpedagogene/Artikkelsamling%202010/Randi%20Juul.pdf>

Landsforeningen for barnevernsbarn. (2019a). Hvorfor er medvirkning så viktig?. Hentet fra <https://barnevernsbarna.no/app/uploads/2019/11/Medvirkning-LFB.pdf>

Landsforeningen for barnevernsbarn. (2019b). Tips til profesjonutøvere. Hentet fra <https://barnevernsbarna.no/app/uploads/2019/11/Tips-til-profesjonsutøvere-LFB.pdf>

Lansdown, G. (2011). Every child's right to be heard. A resource guide on the un committee on the rights of the child general comment no.12. Hentet fra https://www.unicef.org/french/adolescence/files/Every_Childs_Right_to_be_Heard.pdf

Lurie, J., Kvaran, I., Tjelflaat, T & Sørli, E. H. (2015). Barneverntjenestens arbeid med barnevernundersøkelser i Midt-Norge. (4-2015). Hentet fra

<https://www.ntnu.no/documents/10293/1263899358/RKBU-rapport+4-2015+Barneverntjenestens+arbeid+med+barnevernundersøkelser+i+Midt-Norge.pdf/a8c38925-42ed-4a63-85c8-982989fc172b>

Ofstad, K. & Skar, K. (2015). Barnevernloven med kommentarer. Oslo: Gyldendal

Paulsen, V. (2016). Ungdommers erfaringer med medvirkning i barnevernet. Fontene forskning, 9(1/2016), s. 4-15. <https://fonteneforskning.no/pdf-15.44730.0.3.addb44a4fe>

Regjeringen. (2017, 31. Mars) Barnevernsreformen: Bedre hjelp der barna bor. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/barnevernsreformen-bedre-hjelp-der-barna-bor/id2547081/>

Røsdal, T., Larsen, H. E. & Lysby, L. Evaluering av tjenestestøtteprogrammet. Relevans, kompetanseheving og endring i praksis - evaluering av andre gjennomføring av tjenestestøtteprogrammet. (2019:6). Hentet fra https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/Evaluering_av_tjenestestoetteprogrammet_2019.pdf

Seim, S. & Slettebø, T. (2017). Challenges of participation in child welfare. European Journal of Social Work. 20(6), 882-893. <https://doi.org/10.1080/13691457.2017.1320531>

Sommer, D. (2014) Barndomspsykologi. Små barn i en ny tid. Bergen: Fagbokforlaget.

Stang, G. E. (2007) Barns rett til deltakelse i barnevernssaker. Kritisk Juss. 01-02/2007(33). 36-56). Hentet fra https://www.idunn.no/kritisk_juss/2007/01-02/barnets_rett_til_deltakelse_i_barnevernssaker

Strandbu, A. (2011). Barnets deltakelse. Hverdagslige og vanskelige beslutninger. Oslo: Universitetsforlaget.

Thomas, N., & O'Kane, C. (1999). Experiences of decision-making in middle childhood: The example of children "looked after" by local authorities. Childhood: A Global Journal of Child Research, 6(3), 369–387. Hentet fra <https://doi.org/10.1177/0907568299006003005>

- Vis, S. A. & Thomas, N. (2009). Beyond talking - children's participation in Norwegian care and protection cases. *European Journal of Social Work*, 12(2), 155-168. <https://doi.org/10.1080/13691450802567465>
- Vis, S. A., Holtan, A. & Thomas, N. (2012). Obstacles for child participation in care and protection cases - why Norwegian social workers find it difficult. *Child Abuse Review*, 21, 7-23. <https://doi.org/10.1002/car.1155>
- Vis, S.A & Fossum, S. (2013). Organizational factors and child participation in decision-making: Differences between two child welfare organizations. *Child & family social work*, 20(3). 277-287. <https://doi.org/10.1111/cfs.12076>
- Willumsen, E. & Skivenes, M. (2005). Collaboration between service users and professionals: Legitimate decisions in child protection - a Norwegian model. *Child & Family Social Work*, ,197-206. Hentet fra <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2005.00371.x>

